

AKCIÓBAN A Z GENERÁCIÓ

– FIATALBARÁT KUTATÓI PERSPEKTÍVÁK AZ ÖNKÉNTESKUTATÁSOKBAN

Absztrakt

– Bodor-Eranus Eliza¹, Lázár Beáta², Szvetelszky Zsuzsanna³ –

A fiatalok bevonása akadémiai kutatási projektekbe számos előnyt kínálhat mind a fiataloknak, mind pedig a kutatásért felelős – jellemzően szenior kutatókból álló – csapat számára, a kutatás eredményeinek vonatkozásában pedig hozzáadott értéket is. Szenior kutatói oldalról nemcsak az a kérdés, hogyan lehet a tudományos szemléletet és a kutatási know-how-t (szakértelmet, tudást) hatékonyan átadni a fiataloknak, hanem az is, hogyan lehet a fiatal kutatókat motiválni és a projekt iránti elköteleződésüket növelni, összességében hogyan érhető el a gördülékeny szenior-junior kutatói együttműködés.

Jelen tanulmányban útmutatót, gyakorlati szempontokat szeretnénk nyújtani a fiatal kutatók akadémiai kutatásokba való bevonásához, a kutatástervezéstől a kivitelezésig és elemzésekben való részvételig. Esettanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy egy nagyobb szabású, komplex módszertant alkalmazó, de viszonylag rövid idő alatt megvalósuló kutatás alkalmas-e arra, hogy a fiatal kutatók társadalomtudományi kutatómódszertani készségeit fejlessze, ezáltal növelve alkalmazkodóképességüket a tudományos pályán és a munkaerőpiacon. Bár az általunk vizsgált kutatás specifikus, bízunk abban, hogy a tanulmány ajánlásai kutatási témától és módszertől függetlenül érvényesíthetők. A tanulmány következtetései egy 2023-ban, a hazai három legnagyobb könnyűzenei fesztiválon megvalósuló fesztiválönkéntesek kapcsolathálózataira irányuló adatfelvétel során a fiatal kutatói (gyakornoki) beszámoló elemzésein alapulnak. Tanulmányunk a kutatás során megszerzhető kutatói készségek bemutatására, illetve a hasonló, fiatal kutatói részvételt támogató kutatások melletti érvelésre fókuszál, kiemelve, hogy a fiatalok mely területeken tudnak értékesen hozzájárulni az akadémiai kutatási projektekhez.

A tanulmányban megfogalmazott javaslatok követésével az akadémiai kutatók kulcsfontosságú tényezővé tehetik a fiatalok bevonását fiatalokra összpontosító kutatási kezdeményezéseikben, növelve ezzel munkájuk kivitelezhetőségét, fiatalbarát jellegét, ökológiai érvényességét, és végső soron növelve kutatásuk eredményeinek értékét és hatását.

Kulcsszavak: Z generáció, fesztiválönkéntesek, kutatói készségek fejlesztése, esettanulmány, fiatalbarát kutatás

A fiatalbarát kutatás gyakorlati jelentősége

A fiatalok életmódbeli jellemzőit a szakirodalom több szempontból tárgyalja, amelyet Magyarországon például az Ifjúságkutatás (Bauer et al., 2016) tárt fel alaposan, és a munkahelyi attitűdöket szervezeti és vezetési tanulmányok is leírták (Borgulya – Hahn, 2008). A fiatalok munkaerőpiaci alkalmazkodóképességének javítását a hazai oktatási intéz-

mények jelenleg több szinten támogatják, a legismertebb intézményesült formák talán egyrészt a középiskolák és gimnáziumok által 2011-től támogatott iskolai közösségi szolgálat (IKSZ, ld. Bodó, 2014; Bodó és Markos, 2019; Markos 2019), másrészt a felsőoktatási intézmények nagy része által elvárt szakmai gyakorlat (felvi.hu, 2021).

¹ HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Számítógépes Társadalomtudomány Kutatócsoport

² Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Doktori Iskola

³ Károli Gáspár Református Egyetem, Szociológia Tanszék

Utóbbi kiemelt jelentőséggel bír a specifikus gyakorlati ismeretek-, továbbá a munkakörnyezetben hasznosítható kiegészítő (kommunikációs, együttműködési, problémamegoldási) készségek megszerzése szempontjából. A szakmai gyakorlati helyek spektruma viszonylag tág, a társadalomtudományokban elfogadott a kutatóintézetekben megvalósuló specifikus kutatáshoz való csatlakozás elismerése. A szakmai gyakorlat végeztével a legtöbb intézmény visszajelzést kér a szakmai gyakorlat sikerességéről mind a szakmai gyakorlaton részt vett hallgatóktól, mind pedig a gyakorlati hely vezetőitől. Esettanulmányunk egy ilyen szakmai gyakorlati program hallgatói, fiatal kutatói beszámolóit elemzi. Egy 2023 nyarán megvalósuló, a fesztiválönkéntesek kapcsolathálózataira irányuló felmérés biztosított alkalmat arra, hogy betekinthesünk a Z generáció kutatói hajlandóságára és a kutatási program által nyújtott gyakorlati tudás elsajátítására. A V*NET 2023 kutatás egyedisége abban rejlett, hogy több száz, átlagosan 21 éves fiatal önkéntes kutatására volt lehetőségünk, közel tucatnyi fiatal gyakornok, egyetemi hallgató bevonásával.

Az esettanulmányunkban használt fogalmi készlet alapján a kutatás tudományos (kutatóintézetekben megvalósuló, társadalomtudományi kérdéseket komplex módszertannal vizsgáló, akár több évet igénybe vevő) jellegű, a kutatók olyan szenior (több éves tapasztalattal rendelkező) kutatók, akik vezetnek az adott kutatási projektet, a fiatal kutatók pedig olyan (még) egyetemi hallgatók, akik rendelkeznek már tárgyi tudással a tudományos projektek megvalósításához, azonban még nem rendelkeznek gyakorlati ismeretekkel erre vonatkozóan (jellemzően végzős alap- vagy mesterszakos egyetemi hallgatók). A fiatalbarát kifejezés pedig a kutatási témára vonatkozik, amely kellően közel áll a fiatal kutatók érdeklődési köréhez, a kutatás célcsoportja pedig a fiatal generáció.

Kutatási kérdésünk az volt, hogy a fiatalbarát tudományos kutatás megvalósulása ki tudja-e egészíteni a felsőoktatási intézmény által nyújtott tárgyi tudást gyakorlati ismeretekkel. További kutatási kérdésünk volt, hogy a hallgatói beszámolók utólagos elemzése tudja-e szolgálni a felsőoktatási intézmények oktatási stratégiáját és gyakorlati helyek fiatalbarát szemléletének kialakítását.

Az esettanulmány végén strukturáltan összefoglaltuk tapasztalatainkat annak érdekében, hogy a tanulságokat más, hasonló projekteken és folyamatokban is lehessen hasznosítani.

A Z generáció kutatási szenioritásának megalapozása

Az egyetemi hallgatók (fiatal kutatók) bevonása a kutatói munkába egyfajta új nézetet képvisel a tudományos módszertanok világába, mely több módon valósulhat meg a szakirodalom alapján, a fiatalok érdeklődésétől, elkötelezettségétől és képességi szintjétől függően. Az első megközelítés a közösségi alapú részvételi kutatás, amely abban különbözik a második, fiatalok által vezetett kutatási megközelítéstől, hogy utóbbi esetben a fiatalok közvetlenül a fiatalokról végeznek kutatást. Egy harmadik megközelítés az, amikor a fiatalok tudományos kutatók által vezetett projektekre kapcsolódnak be, amelynek során lehetőség nyílik arra, hogy a szenior kutatók átadják tapasztalataikat, így maximalizálva a fiatalok bevonásának mértékét és minőségét (Hawke et al., 2018).

A fiatalok szerepét a közösségi értékelési kutatásokban négyféle kategóriába sorolták: fiatalok mint a kutatás alanyai; fiatalok mint tanácsadók; fiatalok mint partnerek; és fiatalok mint vezetők. Esettanulmányunkban két szint is megjelenik, hiszen a kutatás előkészítésében tanácsadóként vettek részt, míg a kutatás lebonyolításában partnerként. Tanácsadói szerepkörükben segítettek kialakítani egy fiatalbarátabb kutatási folyamatot, és visszajelzést adtak a mérőeszközökről. Partnerként pedig segítettek az adatgyűjtésben és az eredmények elsődleges feldolgozásában (Checkoway – Richards-Schuster, 2003).

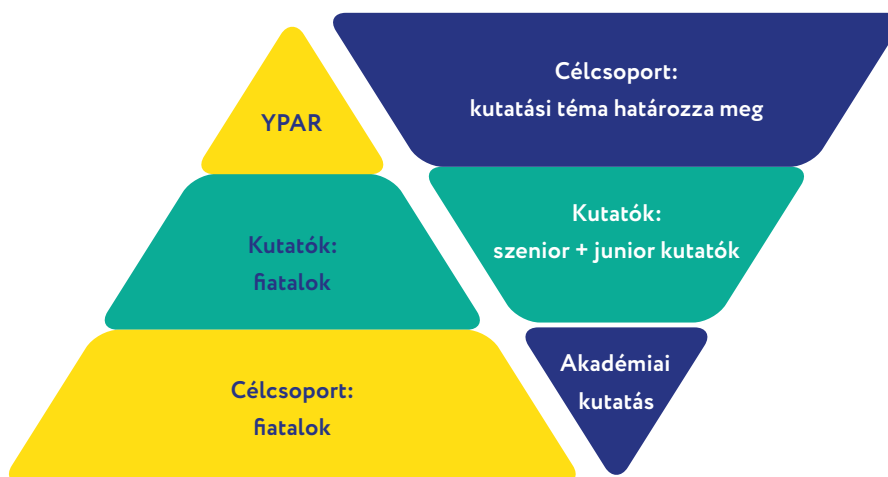
A fiatalok által vezetett kutatásokra a nemzetközi szakirodalom leginkább youth-led research-ként hivatkozik mint a fiatalok által végzett kutatások olyan kutatási területeken, amelyek hatással vannak rájuk vagy közösségeikre és/vagy amelyek elősegítik a változást a jobb jövőképe érdekében adott területen (Delgado, 2016; London et al., 2003). Módszertani és elméleti szempontból is több modell különül el, így a fiatalok részvételét is igénylő részvételi (participatory) akciókutatások lényege, hogy a nehezen elérhető célcsoportok, mint például a fiatal hajléktalanok fiatalok által való kutatása résztvevő megfigyeléssel történik. (Gomez – Ryan, 2016).

Ozer (2016) módszertani könyvének köszönhetően a későbbiekben az YPAR mozaikszó vált ismertté (youth-led participatory action research) mint a fiatalok által vezetett részvételi akciókutatás a tudományos kutatás és a társadalmi változás olyan megközelítése, amely a fiatalokat bevonja a saját életükkel kapcsolatos problémák azonosításába, a problémák megértését célzó kutatásokba, és a kutatási eredményeken alapuló változásokért való kiállásba. Nagy előnye ennek a megközelítésnek, hogy a fiatalokat foglalkoztató témák úgy kerülnek előtérbe, hogy lehetőséget ad a fiataloknak adott témákba való elmélyedésre, illetve a kutatási eredmények hiteles képviselésére. A YPAR tehát egy innovatív módszertant képvisel azok számára, akik a fiatalok szakértelmére támaszkodva tárják fel a fejlődési lehetőségeket. Mindemellett egy olyan megközelítést is képvisel, amely támogatja a fiatalok tudás- és készségtárának gazdagítását, fejleszti

véleménynyilvánítási készségüket, és lehetőséget biztosít a tudományos világra való belépési küszöb átlépésére (Ozer, 2016).

Míg az YPAR – management szempontból – egy „bottom-up” megközelítést képvisel, amikor a fiatal kutatók saját érdeklődésből és motivációból adott témának a szakértőivé válnak befektetett kutatói munkával, addig a Hawke és szerzőtársai (2018) által említett, a fiatalok tudományos kutatói projektekbe való kapcsolódása egy „top-down” megközelítést képvisel, hiszen a kutatási terület és módszertan a szenior kutatók által előre lehatárolt. A két szemlélet akkor közelít egymáshoz, ha mindkét esetben a kutatás célcsoportja a fiatal korosztály és a kutatási kérdés a fiatalokat érintő téma, azonban abban eltérő marad, hogy a tudományos projektekben a kutatói szinten a fiatalokat szenior kutatók koordinálják.

1. ábra: Az YPAR módszer (Ozer, 2016) összehasonlítása a fiatalok kutatásba való bevonásának módszerével (Hawke et al., 2018)

Forrás: saját szerkesztés

A fiatalok által vezetett, részvételen alapuló akciókutatásnak egy speciális esete lehet, amikor lehetőség van arra, hogy a fiatalok munkáját szenior kutatók felügyeljék. Jelen tanulmány a fiatalok tapasztalt tudományos kutatók csapataiba való integrálására összpontosít, melynek egyik fő célja, hogy mind a fiatalok, mind a szenior kutatók számára kölcsönös előnyökkel járó viszony alakuljon ki (Hawke et al., 2018). A magyar szakirodalomban egy konkrét módszertani említést találtunk az általunk vizsgált jelenségre, vagyis a tudományos kutatásba bevont fiatal kutatókról.

Szabó Andrea A 2019-es Aktív Fiatalok Magyarországon kutatás módszertana című tanulmányában így írt a témáról: „A kutatás egyik unikalitását az adja, hogy a hallgatók kérdeznek hallgatókat, vagyis a kérdező és a kérdezett között életkori, státusbeli, gondolkodásbeli szakadék van, ami nagyon életszerű, helyenként talán kissé karcos válaszokhoz vezet. A kapott válaszok érvényességét pont ez a frissesség és közvetlenség adja. (...) A kutatásban kérdezőként részt vevő hallgatók a terepmunka előtt részletes kérdezői eligazításon, kiképzésen estek át.” (Szabó, 2019.)

Kutatási keretek és módszertan

Esettanulmányunk kutatási keretét a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Számítógépes Társadalomtudomány Kutatócsoportban megvalósuló, V*NET: Az önkéntesek kapcsolathálóinak rejtett ereje című projektje adta (referenciaszám: NKFI FK-143024). A kutatás során a rövid időre, projektszerű jelleggel megvalósuló kapcsolathálózatokat tártuk fel a fesztiválönkéntesség példáján. Az adatfelvétel 2023-ban valósult meg, a három legnagyobb hazai könnyűzenei fesztivál (Balaton Sound, Campus Fesztivál és Sziget Fesztivál) önkéntesei körében. Tekintve, hogy a kapcsolathálózati adatgyűjtések viszonylag időigényesek, és a legtöbb esetben előre meghatározott résztvevői névlisták segítségével valósulnak meg, a fesztiválönkéntesek kutatásának igazi

kihívása többek között az volt, hogy a tagok előzetesen nem voltak ismertek, és csak pár napig dolgoztak együtt. E körülmények fényében a kutatás megvalósításához rendkívüli kutatói előkészületek voltak szükségesek mindamelllett, hogy a helyszíni kutatás is erőteljes kutatói részvételt igényelt.

Az adatfelvételt megelőző kutatói előkészületek körülbelül fél évet vettek igénybe. Az adatfelvétel operatív teendői megkezdésekor (kérdőív kérdéseinek véglegesítése, kérdőíves platform tesztelése, helyszíni adatfelvétel megtervezése) már stabil gyakornoki (kvázi önkéntes hiszen kutatói munkájukért nem kaptak fizetést) kutatói „gárdával”, 8 másodéves fiatal szociológus hallgatóval rendelkezett a kutatócsoport.

2. ábra: V*NET 2023 – Az adatfelvétel megtervezése

Terepmunka 3.

Utazásszervezés
Adatfelvételi helyszín előkészítése
Terepmunka 3. - Sziget Fesztivál

Munkaszakasz 6.

Kérdőívetesztelés/véglegesítés
Adatfelvételi helyszínekhez szükséges kiegészítő kellékek beszerzése (motivációs ajándékok, reprezentációs termékek)
Kutatói csoportbeosztás az egyes adatfelvételi helyszínekhez

Munkaszakasz 4.

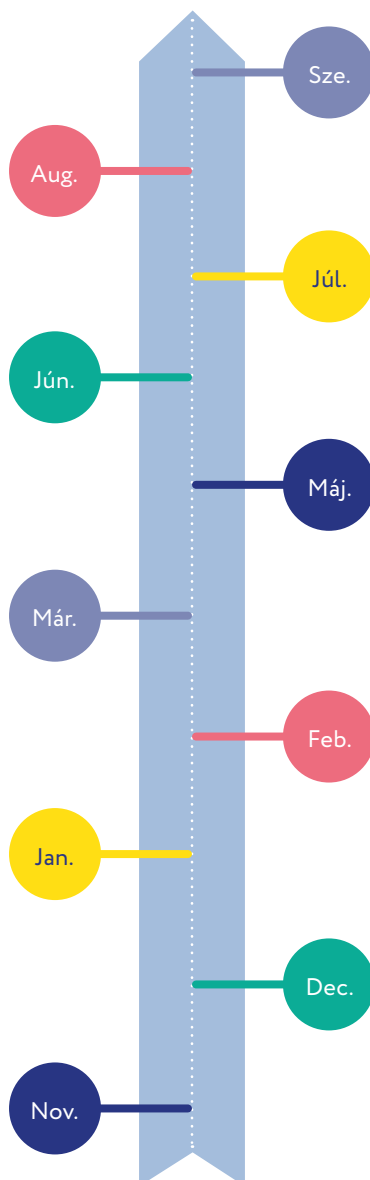
Kérdőíves adatfelvételhez szükséges platform informatikai fejlesztése
Kutatásban való részvétel felhívásának megfogalmazása a fesztiválönkéntesek számára

Munkaszakasz 2.

Szponzor/támogatói tárgyalások
Kérdőívek kérdéseinek átgondolása
Kérdőíves adatfelvétel szükséges platform informatikai fejlesztésének megkezdése
Adatkezelési tájékoztató megírása és integrálása a platformba

Start

Adatfelvétel megtervezése
Szponzori felkérő levél megfogalmazása
Kutatási irányok meghatározása
Kérdőívek kérdéseinek csoportbontásának meghatározása

Beszámolók Elsődleges eredmények bemutatása

Elsődleges kutatási eredmények kutatói beszámoló

Terepmunka 1-2.

Utazásszervezés
Adatfelvételi helyszín előkészítése
Terepmunka 1. - Balaton Sound
Terepmunka 2. - Campus Fesztivál

Munkaszakasz 5.

Kérdőíves adatfelvételhez szükséges platform informatikai fejlesztésének tesztelése
Gyakornoki felhívás a fiatal kutatók számára + interjúk lebonyolítása
Gyakornoki képzés/mesterkurzus

Munkaszakasz 3.

Szponzor/támogatói tárgyalások
Kérdőívek kérdéseinek véglegesítése
Kérdőíves adatfelvételhez szükséges platform informatikai fejlesztése

Munkaszakasz 1.

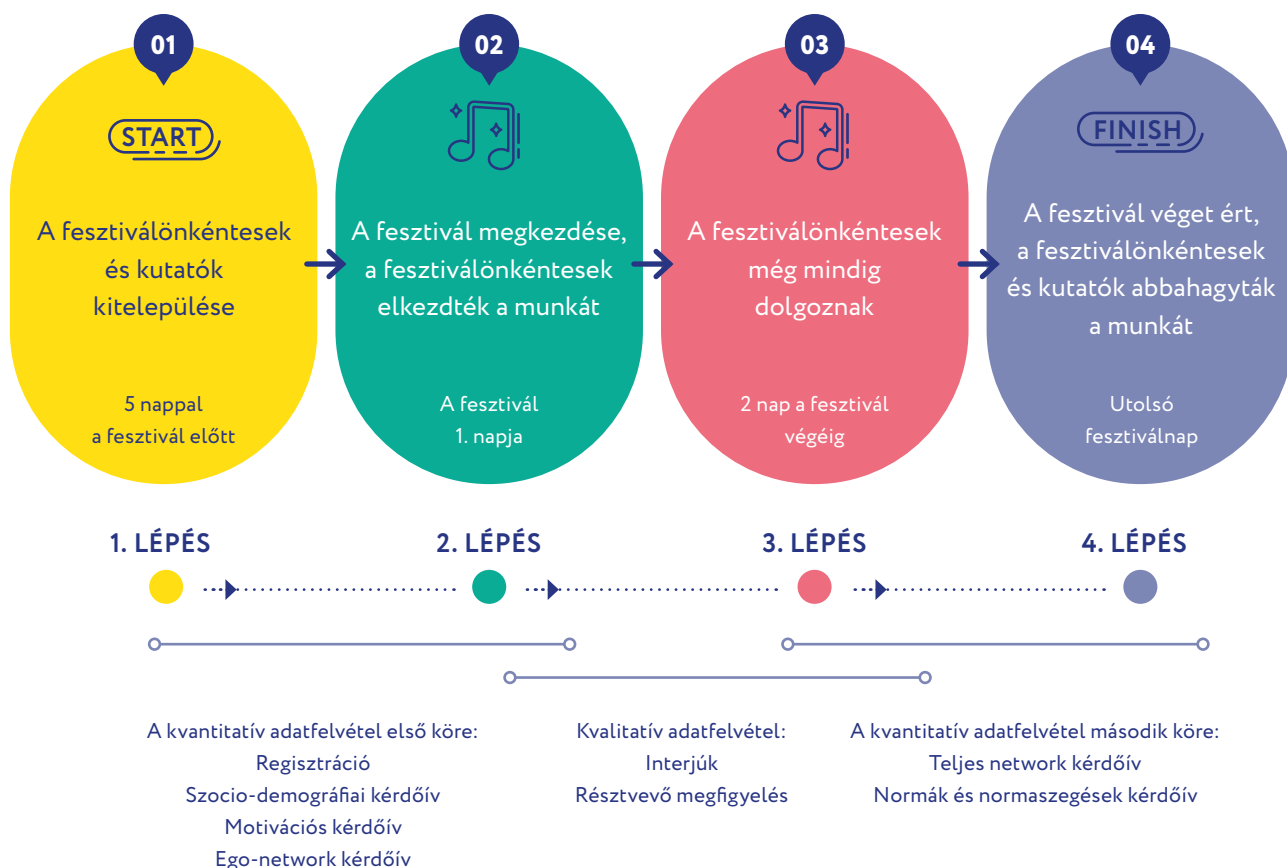
Adatkezelési terv megírása
Etikai jóváhagyás kérvényezése
Szponzori felkérő levél kiküldése
Kérdőívek kérdéseinek megfogalmazása

A fiatal kutatók a kutatási programba való belépéskor szenior kutatói tréninget kaptak, ahol ismertette a kutatás céljait, a kutatás sikerességének sarokpontjait, az esetleges kutatási kockázatok, továbbá a kutatói szerepük a kutatási helyszíneken. Kutatási részvételük sajátossága az volt, hogy egy már előre definiált kutatási témához és szenior kutatókból álló csapathoz csatlakoztak, az adatfelvétel tervezési időszakában, lehetőségük lévén arra, hogy a tanulóval párhuzamosan a saját kutatási elképzeléseiknek is hangot adjanak. A kutatás további jellegzetessége volt, hogy a fiatal kutatókat érintő kérdéseket feszegetett: hogyan érhető el a jó együttműködés az olyan, pár napra egymás formális és informális támogatására szoruló nagyobb társadalmi csoportokban, mint a fesztiválönkéntesség. A kutatási programban részt vevő fiatal kutatók így könnyen azonosulni tudtak a kutatási témával és a kutatási kérdésekkel, továbbá megfelelően motiváltak voltak az adatgyűjtés eredményességében.

A kutatás szempontjából a célkitűzés az volt, hogy a helyszíneken tartózkodó fesztiválönkéntesek teljes körét megszólítsák és próbálják őket motiválni, hogy

regisztráljanak a kutatásba, majd töltsék ki a kérdőíveket, illetve válaszoljanak az interjúk kérdésekre. A kapcsolathálózati felmérések akkor tekinthetők sikeresnek, ha a célcsoport legalább 80%-áról van kapcsolathálózati adat. A kérdőíves felmérésnek két időpontja volt: a fesztivál megkezdésekor arra voltunk kíváncsiak, hogy a fesztiválönkéntesek milyen kapcsolatokkal érkeztek a helyszínre, majd a fesztivál végén azt vizsgáltuk, hogy milyen új kapcsolatokat sikerült a helyszínen létesíteniük. Mindkét esetben a fesztiválönkéntesek egy QR-kód segítségével tudták elérni az adatrögzítési platformot, és tekintve a fesztivál körülményeit, mindkét esetben szükség volt a kutatói megszólításra, az önkéntesek motiválására a kérdőívek kitöltésére. Fontos leszögezni, hogy a fiatal kutatók helyszíni szerepe nem kérdésbiztos volt (hiszen a kutatási résztvevők önállóan töltötték ki a kérdőíveket), hanem kapcsolatteremtési kutatási asszisztenciát láttak el, a kvalitatív adatgyűjtés (résztvevő megfigyelés, interjúkészítés) mellett. A kvalitatív adatgyűjtés során sikerült olyan kiegészítő információkkal gazdagítani a kvantitatív adatfelvételt, amelyek értelmezési keretet adtak a kérdőívekre adott válaszoknak.

3. ábra: V*NET 2003 – Az adatfelvétel helyszíni lebonyolítása

A helyszíni adatfelvétel több szempontból is kihívást jelentett. Egyrészt a célcsoport teljes elérése ambíciós tervnek számított, főleg azért, mert a kutatócsoport nem rendelkezett előzetesen definiált névlistával (a kapcsolathálózati felmérések nagyrészt támaszkodni szoktak ilyenre), sőt, a fesztiválönkéntesek száma is a helyszínen vált nyilvánvalóvá (hiszen a fesztiválszervezői oldalról előfordulhattak ad-hoc kiegészítő igények bizonyos munkakörökre). Másrészt a fesztivál légköre még akkor sem igazán alkalmas kérdőíves adatfelvételekre, ha a célcsoport munkavégzés miatt tartózkodik a helyszínen: egy rendkívül gyorsütemű, sok ingert nyújtó környezetben nehéz megragadni a célcsoport figyelmét és még nehezebb elérni, hogy kérdőíveket töltsön ki, interjúk kérdésekre válaszoljon. Harmadrészt, a fesztiválönkéntesek napi 4,5–6 órában dolgoztak (a nap 24 órájában, eltérő időpontokban beosztva), fennmaradó idejükkel szabadon rendelkeztek, de a munkaórák egyénenként változtak, így nem volt mód arra, hogy egységesen legyenek megszólítva: sosem tartózkodott mindenki egyszerre ugyanazon a helyszínen.

A kutatás lebonyolításához a Fesztivál Önkéntes Központ a saját Bázisukon biztosítottak helyszínt, a fesztiv-

válszervezők jóváhagyása mellett. A Bázis egy nagyobb sátor volt a fesztivál területén, amely egyszerre szolgált adminisztrációs célokat (itt lehetett bejelentkezni, az önkéntes munkára vonatkozó tájékoztatókat megkapni, a napi munkát felvenni és jelenteni a munka végét), munkához kapcsolódó facilitásokat igénybe venni (étkezés, víz, hűtőszekrény, telefontöltés), illetve szociális térként is kiválóan működött (itt lehetett pihenni, kikapcsolódni, ismerkedni, közös programokat szervezni). A kutatói csapat e Bázison belül helyezkedett el, rendelkezésünkre állt egy asztal, kitehettük a kutatást népszerűsítő molinót, illetve itt tároltuk a kérdőívek kitöltéséért járó ajándékokat is. Arra törekedtünk, hogy a kutatás minél láthatóbb legyen, így a kutatók is kutatói „egyenpólókban” végezték a kutatást.

Az állandó kutatói jelenlét rendkívül fontosnak bizonyult a kutatás sikeressége szempontjából: nemcsak jobban rögzült a célcsoport számára a kutatás léte, hanem kialakulhattak személyes kapcsolatok a kutatók és a célcsoport között. Utóbbi esetben kiemelt jelentősége volt annak, hogy a helyszíneken a kutatók zöme fiatal volt: a hasonló korosztályú kutatók sokkal könnyebben fel tudták venni a kapcsolatot a szintén fiatal célcsoporttal,

sokkal gördülékenyebb lett az adatfelvétel, közlékenyebbek voltak az interjúalanyok. A gyakorlatilag „egy nyelvet” beszélő, hasonló zenei ízlés- és életmód-preferenciákkal rendelkező kutató-kutatott viszony az adatfelvétel eredményességében mérhető: a Balaton Soundon, a Campus Fesztiválon, illetve a Sziget Fesztiválon a célcsoport 86-95-70%-át értük el. A három helyszínen összesen 665 fesztiválönkéntes vett részt a kérdőíves kutatásban és összesen 65 interjú készült a fesztiválokon, melyeket további kutatói résztvevő megfigyelés alapján megírt terepmunka-naplók egészítettek ki.

A kutatási programban résztvevő fiatal kutatók a helyszíni adatfelvétel lezárását követően beszámolók formájában foglalták össze következtetéseiket, tapasztalataikat. Jelen tanulmány beszámolóik tartalomelemzésére vállalkozik, kiemelve az ifjúságkutatások során a fiatal kutatók meghatározó szerepét, illetve hozzáadott értéküket a hasonló kutatásokhoz.

Önreflexió és morális kérdések – a feltárás valódi öröme

Szerepátvételnek, role-taking-nek nevezi a társadalomkutatás azt a folyamatot, amikor egy interperszonális szituációban az egyén saját adott szerepkészletén túlmutató interakciókban vesz részt. A fiatal kutatók gyakran kerültek olyan helyzetbe kutatásunk során, hogy az aktuális előzmények miatt több információval bírtak a szenior kutatóknál a terep gyorsan változó paramétereiből adódóan, így szerepük sokszor a kutatói döntésekben is megnőtt.

A társadalomkutatási terepmunka során a fiatal kutatók bevonása több szempontból is előnyösnek bizonyult. A fiatal kutatók könnyebben tudtak kapcsolatot teremteni a velük egykorú önkéntesekkel, hiszen hasonló korosztályhoz tartoznak. Ez a közös nyelv és kulturális kontextus elősegíti a kommunikációt, az empátiát és a mélyebb megértést. A beszámolókból az is kiderül, hogy a fiatal kutatók számára ez az alkalom lehetőséget teremtett a saját helyzetük, érzéseik és előfeltevéseik reflexiójára a kutatási folyamat során. Az önkéntesekkel való interakció révén saját tapasztalataikra és értékeikre is reflektálhattak, ami hozzájárult a kutatás mélységének és szubjektivitásának megértéséhez. Sőt, bizonyos értelemben innovációt és kreativitást is hoztak a folyamatba, olyan friss perspektívákat, amelyek új módszertani megközelítésekhez és innovatív gondolkodáshoz

vezethetnek. Ez pedig különösen jelentős a társadalomkutatásban, ahol az – esetenként akár gyorsan – változó társadalmi dinamikák megértése kulcsfontosságú.

Több beszámolóban is olvashattuk, hogy a részvétel lehetősége az élesben zajló terepmunkában azért is jelentett pozitív élményt, örömet a fiatal kutatók számára, mert kvázi kalandként, kihívásként élhették meg a terepmunka szakaszait. Erősen pozitív hangnemben fogalmaztak meg olyan kutatói élményeket, mint a tervezett célokon túlmutató eredmények elérése, vagy olyan megfigyelés, észrevétel, mely nem tartozott a kutatás fókuszába.

A hatalommegosztás időnként eltörli azokat a társadalmi egyenlőtlenségeket, amelyeket a korábbi formális intézményrendszer esetlegesen kialakíthatott. Igaz, hogy a munkavégzés során a szenior és a fiatal kutatók kommunikációja eleve informális hangnemben indult, ám a kutatás végére ez már az akciók folyamataiban is megjelent: a szeniorok a kutatás előrehaladtával egyre több önálló feladatot és döntést bízhattak a fiatal kutatókra.

A fiatal kutatók bevonásának előnyei

Esettanulmányukban az említett szakmai gyakorlatozó hallgatók, vagyis a fiatal kutatók beszámolójának feldolgozásához egy szakirodalmi modellt használunk. Ez az összefoglalás rámutat arra, hogy az ilyen típusú – fiatalok kutatásba való bevonása – szakmai gyakorlatok olyan készségeket fejlesztenek, amelyek gyakorlati ismeretek kiegészítéseként szolgálnak a felsőoktatási intézmények által nyújtott elméleti tudás mellé.

London és társai (2003) az Ifjúság által vezetett kutatás és értékelés: Eszközök a fiatalok, a szervezetek és a közösségek fejlesztéséhez című könyvében részletezik a fiatalok kutatásba való bevonásának előnyeit. Az általuk kidolgozott Youth In Focus (fiatalok a fókuszban) modellt segítő Youth REP (Youth-led Research, Evaluation, and Planning – fiatalok által vezetett kutatás, értékelés és tervezés) gyakorlati módszertan szerint kategorizáltuk az esettanulmány alapját képező kutatás során származó előnyöket és megfigyeléseket. Az értékelés mindkét fél – fiatalok és szenior kutatók – részvételét igényli, felhasználja a nézőpontjukat és szakértelmüket, amely által következtetéseket vonhatunk le a jövőbeli projektek fejlesztése érdekében.

A Londonék (2003) által kidolgozott modell a fiatalok közösségfejlesztő erejét és annak jelentőségét értékelte. Megemlíti, hogy az ifjúságfejlesztés túl gyakran csak arra összpontosít, hogy a fiatalok hogyan fejlődnek a felnőttek által vezetett környezetben. Modelljük segít megváltoztatni a hatalmi egyensúlyhiányt, amely a fiatalokat marginalizálja a döntéshozatali színtereken. Így a folyamat előnyöket biztosít úgy a fiataloknak, mint a felnőtteknek, jelen esetben a szenior kutatóknak. Ezeket az előnyöket az 1. számú melléklet összegzi, kiegészítve a hallgatók által készített beszámolókból származó releváns gondolatokkal.

A fiatalok kutatói készségeinek fejlődését a szenior kutatók által és a kutatási tapasztalataikból származó előnyeiket három nagyobb dimenzióra oszthatjuk fel: 1) tudásfejlesztés, 2) kapcsolatfejlesztés, 3) identitás kialakítása. Ezen dimenziók mentén több előnyt is kategorizáltunk. A tudásfejlesztés alatt a kutatói készségek elsajátítását, a munkára való felkészülést, a szakmai kapcsolati háló bővítését, a kutatómenedzsment megismerését és a meglévő tudományos ismeretek alkalmazását értjük. A kapcsolatfejlesztés dimenzióba soroltuk a szakmai együttműködést és a kutatói egyenrangúságot a szenior és junior kutatók között. A harmadik dimenzió – az identitás kialakítása – elemei közé listázzuk az aktív kutatótervezői és értékelői szerepvállalást, a kritikai gondolkodás erősítését és a büszkeség, felhatalmazás érzését.

Az első dimenziónál, tudásfejlesztésnél több fiatal beszámolójában megjelent, hogy jelentős kutatói, elemzői és írásbeli készségeket sajátítottak el. Egyes hallgatók reflexiója már-már tudományelméleti kérdéseket feszegetett – megemlítve, hogy a kutató mennyire részesévé és formálójává válik a terepnek –, míg mások megfogalmazásaiból érezhető, hogy korosztálya hangsúlyosan az innováció monitorozására szocializálódott. Emellett jellemző tapasztalatként fogalmazódott meg, hogy a fiatal kutató munkahelyi tapasztalatokat, munkára való felkészültséget és értékes szakmai kapcsolati hálót szerezhettek. A hallgatók beszámolóikban kitértek arra is, hogy mekkora különbséget éreztek egy iskolai feladat, inkubált körülmények közötti kutatás és a valódi terepmunka között. Kiemelték a flexibilitást mint a folyamat egyik lényeges elemét, illetve rámutattak arra, hogy a szigorúan ütemezett, különböző határidőkkel

is paraméterezett kutatói munka kimozdította őket a komfortzónájukból.

A készségfejlesztés előnyei közé sorolhatjuk, hogy megismerik a kutatómenedzsment kontextusát és a terepen, élesben történő kivitelezés gyakorlati velejáróit. Az egyik hallgató csodálódásként írt arról, hogy a tervezett munka egy részét nem tudta elvégezni, ez jelzi a feladathoz való hozzáállását és elkötelezettségét. Több fiatal kutató felismerte a kutatás egyes, látványosan egyszerűnek tűnő lépései kapcsán, hogy milyen komplex háttérmunkára van szükség annak valóban eredményes kivitelezéséhez. Pontosan interpretálták a szociológiai kutatás minőségének meghatározó részét képező, úgynevezett kétkezi munkát, melynek konklúziója az, hogy ennek színvonalas megvalósítása nélkül a kutatás eredménye sem lehet igazán minőségi. Számos esetben szükség volt a terep kialakítására is, mivel a hektikus feszítéskörülmények nem nyújtották egyből az alkalmas helyszínt a lekérdezésekhez, így a hallgatók realizálták, hogy a terepmunka nem a módszertani elemek terepen megkezdett alkalmazásával kezdődik, hanem a terepnek a kutatásra való alkalmassá tételével. Volt olyan fiatal kutató is, aki részletes önreflexiót gyakorolt, nem csupán önkritika formájában, hanem a beszámolójában vázolt problémára irányuló megoldás bemutatásával: a sok alannal való érintkezés számára fárasztónak bizonyult mentálisan, és ezen javítani kíván, ha a (terep)kutatói pályán szeretne maradni.

A már meglévő tudományos ismereteiket is alkalmazták a reflexió során. Így interiorizálták a kutatómunkában kapott feladatokat, megértették a kutatói felelősséggel járó komplex emocionális helyzeteket és megélték a kutatói sikerélményt. Felismerték, hogy a terepmunka egyik kulcsmozzanata a kutató és a terep kölcsönösen kiegyensúlyozott viszonyának (rapport) megteremtése.

A kapcsolatfejlesztés – mint a második dimenzió – előnyei között megjelenik a visszacsatolás a közös munkára. A hallgatók megemlézték, hogy a kutatás módszertanának kidolgozásában már a kezdetektől részt vettek, átértékelték a kutatói közösség, kutatói munkahely atmoszféráját. Megélték a kutatói közösség biztonságát, mely kreativitást növelő és bizonytalanságot csökkentő közeget jelentett számukra. Kiemelték a személyes találkozások, ötletelések fontosságát és

a kutatási infrastruktúra megismerésének jelentőségét.

Harmadik dimenzióként felmerült az identitás kialakítása mint előny a fiatal kutatók számára. Megjelent az aktív kutatótervezői és értékelői szerepvállalás, a megfigyelő és a megfigyelt viszonyának rendszer-szintű megértése. Erősödni látszik a kritikai gondolkodásuk, felvetették az örök kérdést, hogy a kutató jelenléte mennyire befolyásolja a kutatás kimenetelét. Megfogalmazódott a transzparens kommunikáció mint korosztályi kommunikációs jellemző jelentőségének megértése a kutatás során. Az egyik fiatal kutatót egy alany kérdezte a kérdőív felépítéséről, a hallgató pedig ismertette a kutatás módszertanát, ezzel úgy érezte, ő is hozzájárult kortársai ismeretének fejlesztéséhez. A hallgató magabiztosan fogalmazta meg saját munkájának középtávúként percepiált sikerét – ez a szakmai büszkeség, és annak artikulálása generációs sajátoságnak tekinthető.

Összegezve elmondható, hogy mindhárom kutatói készségfejlesztő dimenzióban – tudásfejlesztés, kapcsolatfejlesztés, identitás kialakítása – a junior kutatók személyes megélése a kutatói beszámolók alapján arra utalnak, hogy a kutatói munka széles spektrumán kamatoztatták elméleti tudásukat és fejlesztették gyakorlati hozzáértésüket. A szenior kutatók megfigyelései alapján kijelenthető, hogy a fiatalokat érdemes bevonni a kutatás kezdetétől a kivitelezésen át a lezárásig minden lépésbe, hiszen így átfogó képet kapnak a módszertan kialakításáról, a terepmunka kihívásairól és az eredmények interpretálásáról.

Következtetések és tanulságok

Mivel a célcsoport életkora miatt a fiatal kutatók bizonyos értelemben „belsőnek”, insider-nek tekinthetők, ez minimális kontrasztot jelent a kutató és a kutatott célcsoport tagjai között. Ez egyben a kutatói helyzet gyors optimalizálását is jelentette, vagyis a megfelelő kapcsolat kialakításához szükséges rapport – bizalom – megteremtését. Mivel nincs, vagy legalábbis igen alacsony az alá-fölérendeltség a korosztály tagjai között, ez csökkenti a vélt elvárásokhoz igazodó válaszok mennyiségét is.

Az éles terepmunka egyben ahhoz is hozzájárult – és a beszámolók ezt is nagyban alátámasztották –, hogy

a gyakornokok megtapasztalják az akció és a kommunikáció egybevágóságát, a teljesítendő feladatok mértékét, nehézségét. Figyelemreméltó, hogy beszámolóikban – azok szövegét összevetve az általuk teljesített feladatok minőségének értékelésével, vagyis a szenior kutatók tapasztalata alapján – kifejezetten reális önképet reprezentáltak írásaikban. Mindez nemcsak az adott kutatás eredményessége, hanem a hazai társadalomtudomány kutatói utánpótlásának szempontjából is rendkívül fontos.

A szakmai gyakorlatot végző fiatal kutatók tapasztalata és hozzáértése folyamatosan növekedett a hónapok alatt: ezt az is mutatja, hogy a legnagyobb volumenű adatfelvételnél voltak a legönállóbbak. Ez egyben azt is jelenti, hogy a szenior kutatók is fejlődtek a delegálás terén. A kutatás elejétől fennálló közvetlen kommunikáció, és az ezzel párhuzamosan növekvő hatalom-megosztás is hozzájárult, hogy az utolsó adatfelvételre a fiatal kutatók kvázi egyenrangú partnerré váltak.

Tanulmányunk két kutatási kérdésre kereste a választ: a fiatalbarát kutatás megvalósulása ki tudja-e egészíteni a felsőoktatási intézmény által nyújtott tárgyi tudást gyakorlati ismeretekkel, illetve, hogy a hallgatók beszámolóinak elemzése segítheti-e a gyakorlati helyek és az egyetemek fiatalbarát szemléletének kialakítását – az alábbi válaszokra következtethetünk.

Esettanulmányunk arra hívja fel a figyelmet, hogy a fiatal kutatók bevonása, őket (is) érintő tudományos kutatási projekteknél jó kiegészítője lehet a felsőoktatási képzésnek. Tekintve, hogy a tárgyi tudást ritkán van lehetőség olyan specializációhoz köthető – de nem kifejezetten szakmai – ismeretekkel bővíteni, mint például a kapcsolatteremtés, nehéz kutatási helyzetek kezelése, kutatói identitás kiforrása, az olyan kutatási területek, ahol a fiatal kutatók otthonosan mozognak, növelheti mind a felsőoktatási elköteleződést és továbbtanulási hajlandóságot, mind pedig a munkaerőpiaci alkalmazkodóképességet. A hallgatói beszámolók elemzése során a következő fejezetben taglalt javaslatokat fogalmaztuk meg a felsőoktatási intézmények vagy gyakorlati helyek fiatalbarát szemléletének kialakítása érdekében, valamint London és társai (2003) alapján szemléltetjük a készségekkel és az igényekkel kapcsolatos percepciókat (2. melléklet).

Gyakorlati teendők, javaslatok a fiatal kutatók kutatási bevonásában

Az alábbi tíz pontban összegeztük a fiatal kutatók bevonásának lépéseit és az ehhez kapcsolódó ajánlásokat:

1. A kutatói cél világos megfogalmazása, megismertetése a fiatal (gyakornoki, önkéntes) kutatókkal.
2. A kutatási helyszín(ek) előnyeinek és hátrányainak megismertetése.
3. A kutatás célcsoportjára vonatkozó alapos tájékoztatás.
4. A kutatási módszertan megismertetése a fiatal kutatókkal. A módszertani ismeretek elsajátításának biztosítása még a kutatás megkezdése előtt.
5. A fiatal (gyakornoki, önkéntes) kutatók bevonása a kutatástervezésbe, a kérdőív kérdéseinek megalkotásának folyamatába és az interjúvázlat kialakításába.
6. A kutatás mérföldköveinek és buktatóinak ismertetése a kutatási célkitűzés elérése érdekében.
7. A kutatói szerep(ek) személyre szabása, hogy ki-ki a hozzá legközelebb álló kutatómódszertant alkalmazhassa (pl. résztvevő megfigyelés, interjúkészítés vagy kérdőívtesztelés).
8. A kutatói részvétel személyre szabott támogatása, motiválása rendszeres visszajelzéssel – nincs rossz kutató, csak rossz feladat, minden kutatási eredmény hasznos és hiánypótló, még ha a kutatás során apróságnak tűnik is, mindenki munkája egyformán hasznos és az összeredmény szempontjából elengedhetetlen.
9. A kutatás további szakaszaiban (adatelemzés) való részvétel biztosítása.
10. A fiatal kutatói munka értékelése, iránymutatás továbbtanulás-, esetleg kutatói karrier megvalósítása érdekében.

Köszönetnyilvánítás

Bár említésük nem fedti pótolhatatlan hozzáadott értéküket, a tanulmány szerzői hálával tartoznak fő partnereiknek, akik aktívan támogatták infrastruktúrával és motivációs ajándékokkal a kutatási projektet, amely nélkülük nem valósulhatott volna meg: a Fesztivál Önkéntes Központ, a Flumina Magna Kft., a Balaton Sound Fesztivál, a Campus Fesztivál, a Sziget Fesztivál, a Typotex Kiadó, a Pannon Work Zrt., a Károli Gáspár Református Egyetem, a Lidl, a Metro. Ezek a kulcsfontosságú partnerek nem vettek részt a kézirat

kidolgozásában. Köszönetünket fejezzük ki a kérdőíves alkalmazás programozójának, Bodó Péternek, valamint az önkéntesek motivációs szakértőjének, Bartal Anna Máriának, akik nélkül a kérdőíves adatfelvétel nem valósulhatott volna meg. Végül nagyon hálásak vagyunk azoknak a fiatal kutatóknak és gyakornokoknak, akik aktívan részt vettek a kutatástervezésben és adatgyűjtésben, és akik lehetővé tették számunkra, hogy kutatói beszámolóikat elolvassuk, értékeljük és elemezzük: Csernus Csenge, Hájos Tamás Balázs, Halász Petra, Horváth Héra Ildikó, Kovács Ágnes, Morvay Patricia, Pallér Máté, Szigedi Barbara.

Kutatás finanszírozása

A szerző(k) az alábbi pénzügyi támogatásról tájékoztattá(k) a kutatást, a szerzői munkát és/vagy a cikk közzétételét: a kutatást az Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (Hivatkozás: OTKA FK 143024) és a HUN-REN Társadalomtudományi Központ, a CSS-RE-CENS Kutatócsoport támogatta.

Érdekkonfliktus nyilatkozat

A szerző(k) nem jelentett(ek) lehetséges érdekkonfliktust a kutatás, szerzői jog, és/vagy a cikk publikálása tekintetében.

Melléletek

1/a számú melléklet: Kutatói készségekhez való hozzájárulás - Tudásfejlesztés,
saját szerkesztés London és társai (2003) alapján

A fiatal kutatók számára nyújtott előnyök	Junior kutató megélése – a kutatói beszámolók alapján*	Szenior kutatók megfigyelése a junior kutatókra vonatkozóan
Jelentős kutatói, elemzői és írásbeli készségek elsajátítása	<p>“...a kutató maga mennyire részesévé és formálójává válik a terepnek. Nem csak adatot gyűjtünk, de sok mindent mi is megélünk azok közül, amiket meg akarunk tudni az alanyoktól és ránk is hatnak a körülmények. Belekényszerülhetünk szabályok vagy normák áthágásába, a résztvevőkkel közös élményeink születhetnek, amik viszont hozzájárulnak a bizalom kialakításához.”</p>	<p>Tudományelméleti kérdések feszegetése</p>
	<p>“...ha valamire egy kutatás megtervezésében hatni lehetne, akkor az az innovációnak a bátorítása a másik érdekeinek a megértése mentén a bürokratikus és jogi akadályokkal súlyozott mérlegen. Ehhez a kutatási terv elszámolható része kell, hogy legyen, hogy a terephez tartozó szereplőkben rejlő lehetőségeket milyen eszközökkel lehet kibontakoztatni és az akadályozó tényezőket lebontani.”</p>	<p>Az innovációk monitorozásának és kutatási projektbe való beépítésének jelentősége</p>
Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség, értékes szakmai kapcsolati hálózat kiépítése	<p>“...itt tanultam meg, hogy nincs olyan munka, ami gördülékenyen megy minden esetben, fontos, hogy rugalmasak legyünk problémamegoldás szempontjából és hallgassunk meg minden javaslatot és vitassuk meg.”</p>	<p>A flexibilitás és problémamegoldást megelőző szakmai viták jelentőségének megjelölése</p>
	<p>“...megnézhettem hogyan zajlik egy igazi kutatás egy kutatócsoporttal és természetesen teljesen más jellegű volt, mint amilyeneket én csináltam egyedül az iskolában. Kimozdított a komfort zónámból...”</p>	<p>A határidők és csapatmunka jelentőségének megértése</p>
Kutatásmenedzsment kontextusának megismerése és terepgyakorlat szerzése	<p>“...Csalódásnak talán azt tudom felhozni, hogy nem tudtunk 100%-ban elérni minden önkéntest, volt egy „láthatatlan közeg”, akiket semmilyen módszerrel nem tudtuk elérni.”</p>	<p>A kutatói elköteleződés jelentősége a kivitelezés szempontjából</p>
	<p>“...a kitöltési hajlandóság növeléséhez használt eszközök tetszettek a legjobban. A rendszeres megjelenés a terepen, a jutalmak és a vizuális eszközök nem jelentenek bonyolult feladatot, mégis hatásosak és megtapasztalhattam azt, hogy milyen lényeges egy munka kis jelentőségűnek tűnő dolgait biztosítani. A verbális kapcsolatfelvételtől nem is beszélve. Tanulságos volt nézni és utánaozni a tapasztalt kutatókat, hogyan közelítik meg az önkénteseket, hogy azzal jobban hassanak a kérdőív-kitöltésre. Határozottak voltak abban, hogy kitöltessék a kérdőívet, akiknek nehéz lett volna nemet mondani, mégis szimpatikusak tudtak maradni. Úgy gondolom, hogy az ilyen, az egész projekt szempontjából nüanszok, azok, amik igazán hatnak az adatfelvételi eredményességre és gyakorlat nélkül nem elsajátítható.”</p>	<p>A kutatói munka komplexitásának megértése</p>

	<p>“...a földhözragadt információk és praktikus ismeretek hozzá tartoznak a terepen való kutatói munkához. Nem elhanyagolható, hogy egy ekkora helyen, rengeteg energiát emészt fel a logisztika a távolság, a meleg, a cipekedés, a tömeg és minden egyéb. A munka legfárasztóbb része nem is maga az adatfelvétel, az önkéntesekkel való kapcsolat megteremtése, hanem az addig való eljutás.”</p>	A kutatói munka nehézségeinek megértése
	<p>“A Balaton Soundra egyedül mentem gyakornokként. Maga a kiköltözés folyamata jól megmutatta nekem, hogy milyen sokféle feladattal jár egy kutatás. Nem pusztán az adatok elemzése vagy azok felvétele, de annak körülményének a megteremtése is a kutatás része. Egy ilyen speciális terepre pedig kifejezetten komoly munka a megszervezni a helyszínt.”</p>	A kutatómódszertan terepspecifikus alkalmazásának megértése
	<p>“...bár mindent megtettem a terepen, amit csak tudtam és a kutatásvezetőm is elégedett volt a munkavégzésemmel, úgy érzem tudtam volna még többet is tenni. Saját jellememet ismerve tudtam, hogy a sok emberrel való állandó kommunikáció könnyen legyengíthető, azonban a kutatás kezdete előtt reméltem, ez nem fog nagy akadályt okozni nekem. Amennyiben továbbra is ezen a szakmában szeretnék dolgozni, ezen javítanom kell.”</p>	Kutatói önreflexió, önkritika megfogalmazásának jelentősége a problémamegoldással összefüggésben
A meglévő tudományos ismeretek alkalmazása a reflexió során	<p>“...Érdekes volt a bázis használata, ugyanis inkább azok az önkéntesek jöttek be és ültek le a bázisra, akik a fesztivál területén sátoroztak. Ugyanis itt volt hűtőszekrény és konnektor. Viszont a bázisra is mindig ugyanazok a személyek tértek be megpihenni. Velük viszont egészen közeli viszonyt sikerült kialakítanunk és szívesen beszámoltak az önkéntes tapasztalataikról. Az is segített a közeledésben, hogy megengedtük nekik, hogy használják a wifit és a konnektorunkat.”</p>	A kutatómunkában kapott feladatok interiorizálása
	<p>“...Volt egy másik lány is, aki egy nehéz családi háttérből származott és azért vállalt önkéntességet, mert nem akart otthon lenni.”</p>	A kutatómunkával járó komplex emocionális helyzetek megértése
	<p>“...beszélgettem a kapuban álló biztonságiőrökkel...(megj. aki elmesélte a munka nehézségeit). Úgy gondolom, hogy az őszinteség azért juthat ki a kutató számára, mert ő is egy fogaskereke az adott terepnek.”</p>	A kutatói sikerélmények megélése
	<p>“Megtalálni azt a pillanatot, amikor az alany nem túl fáradt, nem zavarjuk meg az étkezésben, lesz ideje a következő 10-15 percben és még jobb időtöltést is ajánlhatunk, mint, amit éppen kitalálna magának a várakozás alatt, az nem is feltétlen a kutatón múlik. Ellenben softskilleket és jelenlétet igényel az, amit ilyen helyzetben kontrollálni lehetne, elengedhetetlen, hogy a kutató ne csak rutinból menjen terepre.”</p>	A riport megteremtésének, mint a terepmunka egyik kulcsmozzanatának megértése

1/b. számú melléklet: Kutatói készségekhez való hozzájárulás - Kapcsolatfejlesztés, saját szerkesztés London és társai (2003) alapján

A fiatal kutatók számára nyújtott előnyök	Junior kutató megélése – a kutatói beszámolók alapján*	Szenior kutatók megfigyelése a junior kutatókra vonatkozóan
Szakmai együttműködés és kutatói közösség	“...A kutatásba a kérdőív és a vezérfonál létrehozásánál léptem be. A megbeszéléseken rengeteg brainstorming volt, sok ötlettel vagy javaslattal próbálkoztam, néha aggódtam is, hogy elhúzom vele a megbeszéléseket, de élveztem, hogy megpróbálhatom alkalmazni a tanultakat és a korábbi tapasztalataimat. Sokat tanultam a tapasztalt kutatók visszajelzéseiből, hogy miért ne működne valami vagy eleve abból, ahogy megpróbáltak megfogni egy-egy problémát.”	A kutatói közösség biztonságának megélése, amely egyben kreativitást növelő és bizonytalanságot csökkentő közeg
Kutatói egyenrangúság a szenior-junior kutatók között	“... A közös munka szerencsére többször előben is zajlott, így lehetőség volt bemenni a TK épületébe. Ez azért is fontos, mert a kutatói életnek nem csak a „munka”, de az irodai atmoszféráját is meg lehetett ismerni. Mindez pedig inspiráló volt. A folyosón falra tűzött tanulmányok, kedves, útbaigazító kutatók és az irodákban megmutatkozó különböző munkafolyamatok: falra ragasztott posztitek, felhalmozott könyvek stb...”	A kutatási infrastruktúra megismerésének jelentősége

1/c. számú melléklet: Kutatói készségekhez való hozzájárulás – Identitás kialakítása, saját szerkesztés London és társai (2003) alapján

A fiatal kutatók számára nyújtott előnyök	Junior kutató megélése – a kutatói beszámolók alapján*	Szenior kutatók megfigyelése a junior kutatókra vonatkozóan
Aktív kutatástervezői és értékelői szerepvállalás (a passzív kutatói szerepvállaláshoz képest)	“...tanulságos volt, hogy az informális (a témát amúgy a kutatás is érintette), milyen jelentős része a projekt-szervezésnek és, hogy szabad és szükséges rá hagyatkozni, legyen bármilyen „komoly” dologról is szó.”	A megfigyelő és a megfigyelt viszonyának rendszerszintű megértése
Kritikai gondolkodás erősítése	“...Ez pedig jó példája annak, hogy a társadalomban meglévő kutató jelenlétével kapcsolatban nem csak azt a kérdést lehet feltenni, hogy mennyire formálja a kutatás a vizsgálatának tárgyát, hanem azt is, hogy pozitív vagy negatív irányba teszi-e.”	A transzparens kommunikáció mint korosztályi kommunikációs jellemző jelentőségének megértése a kutatás során
Büszkeség és felhatalmazás érzése	“...az egyik önkéntes, aki épp az alapképzését kezdte az egyetemen, nagy érdeklődést mutatott az iránt, hogyan működik egy kérdőív megalkotása és mennyire lehet szükséges ehhez szociológiai végzettségre. Én megválasztam a kérdéseit, elmondtam véleményem (személyes, szakmai) és kontaktot is cseréltünk. Úgy gondolom, hogy ezzel hozzájárultam a terep formálásához,”	A hallgató magabiztosan fogalmazza meg saját munkájának középtávúként percepiált sikerét – ez a szakmai büszkeség, és annak artikulálása generációs sajátosságnak tekinthető.

* A kutatói beszámolók anonimitásának megóvása érdekében bizonyos idézeteket csak részlegesen közlünk.

2. számú melléklet: A fiatal kutatók igényei a kutatói készségek elsajátítását illetően a felsőoktatási intézményektől, gyakorlati helyektől és fiatalbarát kutatási projektektől, a fiatal kutatói beszámolók alapján, saját szerkesztés London és társai (2003) alapján, 3 fokú skálán értelmezve (fontos, kevésbé fontos vagy nem fontos szempont)

Kutatói készségekhez való hozzájárulás	A fiatal kutatók számára nyújtott előnyök	Felsőoktatási intézmények	Szakmai gyakorlati helyek	Fiatalbarát kutatási projektek
Tudásfejlesztés	Jelentős kutatói, elemzői és írásbeli készségek elsajátítása	Fontos szempont	Nem fontos szempont	Fontos szempont
	Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség, értékes szakmai kapcsolati hálózat kiépítése	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont	Fontos szempont
	Kutatásmenedzsment kontextusának megismerése és terepgyakorlat szerzése	Kevésbé fontos szempont	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont
	A meglévő tudományos ismeretek alkalmazása a reflexió során	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont	Fontos szempont
Kapcsolat-fejlesztés	Szakmai együttműködés és kutatói közösség	Kevésbé fontos szempont	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont
	Kutatói egyenrangúság a szenior-junior kutatók között	Nem fontos szempont	Nem fontos szempont	Kevésbé fontos szempont
Identitás kialakítása	Aktív kutatástervezői és értékelői szerepvállalás (a passzív kutatói szerepvállaláshoz képest)	Nem fontos szempont	Nem fontos szempont	Fontos szempont
	Kritikai gondolkodás erősítése	Fontos szempont	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont
	Büszkeség és felhatalmazás érzése	Nem fontos szempont	Kevésbé fontos szempont	Fontos szempont

Irodalomjegyzék

Az iskolai közösségi szolgálat (IKSZ) fogalmai és alapelvei Forrás: https://www.oktatas.hu/koznevelis/iskolai_kozossegi_szolgalat/gyik
Letöltés dátuma: 2024. 04. 23.

Babbie, E (2020). A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó.

Bodó, M. (2014). A közösségi szolgálat 2011-es bevezetése és tanulságai. Új Pedagógiai Szemle 3–4, 47–68.

Bodó, M., & Markos, V. (2019). Az iskolai közösségi szolgálat diákattitűdjének vizsgálata végzős középiskolások körében. *Educatio*, 28(3), 616–623.

Borgulya, A., & Hahn, J. (2008). Work related values and attitudes in Central and Eastern Europe. *Journal for East European Management Studies*, 216–238.

Bauer, B., Pillók, P., Ruff, T., Szabó, A., Szanyi F. E., & Székely, L. (2016). Ezek a mai magyar fiatalok! Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei. Új Nemzedék Központ.

Checkoway, B., & Richards-Schuster, K. (2003). Youth Participation in Community Evaluation Research. *American Journal of Evaluation*, 24(1), 21–33.

Delgado, M. (2006). *Designs and methods for youth-led research*. Sage.

Gomez, R.J., Ryan, T.N (2016). Speaking Out: Youth Led Research as a Methodology Used with Homeless Youth. *Child Adolesc Soc Work Journal* 33, 185–193.

Hawke, L. D., Relihan, J., Miller, J., McCann, E., Rong, J., Darnay, K., ... & Henderson, J. L. (2018). Engaging youth in research planning, design and execution: practical recommendations for researchers. *Health expectations*, 21(6), 944–949.

London, J. K., Zimmerman, K., & Erbstein, N. (2003). Youth-Led research and evaluation: Tools for youth, organizational, and community development. *New Directions for Evaluation*, 98, 33–45.

Markos, V. (2016). Községi szolgálat vagy önkéntesség? *Educatio*, 25(3), 444–450.

Ozer, E. J. (2016). Youth-led participatory action research: Developmental and equity perspectives. *Advances in child development and behavior*, 50, 189–207.

Smith, E. R., Mackie, D. M., Claypool, H. M. (2016). *Szociálpszichológia*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

Szabó, A. (2019). A 2019-es Aktív Fiatalok Magyarországon kutatásmódszertana. In Szabó Andrea – Susánszky, Pál – Oross Dániel: *Mások vagy ugyanolyanok* (pp.: 295–299). Belvedere Meridionale.

Szakmai gyakorlat: számos lehetőséget tartogat (2021) Forrás: https://www.felvi.hu/hallgatoknak/karrier/szakmai_gyakorlat Letöltés dátuma: 2024. 04. 23.

White, D. J., Shoffner, A., Johnson, K., Knowles, N., & Mills, M. (2012). Advancing positive youth development: Perspectives of youth as researchers and evaluators. *The Journal of Extension*, 50(4), 5.

